

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นและประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอนของครู - อาจารย์
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร

5.1.2 เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครู-อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร

5.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สื่อการสอน การผลิต การบริการและการอ่านวัสดุ
ความสะดวกในด้านต่างๆ ของครู-อาจารย์ในโรงเรียน

5.1.4 เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคการใช้บริการสื่อการสอน ของครู-อาจารย์
ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครู อาจารย์ผู้ทำหน้าที่ในการให้บริการและสนับสนุน
การใช้สื่อการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร
ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 623 คน จาก 623 โรงเรียน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random
Sampling) กำหนดความคลาดเคลื่อน 5 เปอร์เซ็นต์ แล้วคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธี
การของ Yamane (1972) ได้กลุ่มตัวอย่าง 243 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจาก 16 อำเภอในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสกลนครด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง 10 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มโรงเรียนจาก 10 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้ 260 โรงเรียน
จาก 480 โรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling)

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (checklist) มาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert และแบบปลายเปิด (The open form) แบ่งเป็น 5 ตอน

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.4.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ไปติดต่อขอความร่วมมือกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร

5.4.2 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 ชุด

5.4.3 ให้อาจารย์ตอบแบบสอบถามสามสัปดาห์ ให้นำส่งคืนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อรวบรวมส่งคืนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ภายในวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2536

5.4.4 ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้นจำนวน 237 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.38

5.4.5 คัดเลือกแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 223 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.77

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Science/Personal Computer Plus) เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

5.5.1 ข้อมูลที่เป็นแบบตรวจสอบรายการด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

5.5.2 ข้อมูลที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วลำดับที่โดยใช้โปรแกรมดีเบส ตรีพลัส (Dbase III/+)

5.5.3 ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิดเก็บรวบรวมสรุปข้อเสนอแนะ

5.6 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลสรุปการวิจัยจำแนกตามชั้นตอนได้ดังนี้

5.6.1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและหน่วยงาน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงคือเป็นเพศชาย 148 คน เพศหญิง 75 คน มีวุฒิทางการศึกษาในระดับ ปริญญาตรีมากที่สุด ปริญญาโทน้อยที่สุด ระยะเวลาในการรับราชการกลุ่มตัวอย่างรับราชการ 11-15 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ 16-20 ปี และ 1-5 ปี น้อยที่สุด ระยะเวลาที่ทำการสอนต่อสัปดาห์ 21-25 ชั่วโมงมากที่สุด รองลงมาคือ 26-30 ชั่วโมง และ 6-10 ชั่วโมงน้อยที่สุด นอกเหนือจากการทำการสอนแล้วกลุ่มตัวอย่างยังปฏิบัติหน้าที่ครูวิชาการมากที่สุด รองลงมาคือครูประจำชั้น และทำหน้าที่ครูพิเศษน้อยที่สุดโรงเรียนที่ยังไม่มีหน่วยงานหรือมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะมีมากกว่าโรงเรียนที่มีหน่วยงานรับผิดชอบเล็กน้อย หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสื่อการสอนส่วนใหญ่ใช้ชื่อศูนย์วิชาการโรงเรียน รองลงมาคือศูนย์สื่อการสอน โดยสังกัดงานวิชาการของโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสื่อการสอน ในด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ทางด้านสื่อการสอนส่วนมากศึกษาค้นคว้าจากตำรา รองลงมาเคยศึกษาวิชาในสถาบันการศึกษาและได้รับการฝึกอบรม ในระยะสั้น

5.6.2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนและความต้องการสื่อการสอนของครูอาจารย์ในโรงเรียน

ผลการศึกษาวิจัย สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้และความต้องการใช้สื่อการสอนของครูอาจารย์ในโรงเรียน จำแนกเป็นประเด็นย่อยดังนี้

1. การให้บริการ การจัดหาและการได้มาซึ่งสื่อการสอน พบว่า ศูนย์วิชาการโรงเรียนหรือที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นรับผิดชอบด้านสื่อการสอนบริการจัดซื้อและจัดหามากที่สุด รองลงมาคือให้ยืมสื่อการสอนประเภทวัสดุอุปกรณ์และติดต่อประสานงานกับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ในด้านการจัดหาและได้มาซึ่งสื่อการสอนส่วนมากได้มาด้วยการจัดซื้อ จากงบประมาณของทางราชการ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดส่งมาให้ ครูจัดซื้อด้วยเงินส่วนตัวในระดับปานกลาง ส่วนเอกชนบริจาคมีน้อยที่สุด

2. สภาพการใช้และความต้องการสื่อการสอนของครู อาจารย์ในโรงเรียนประเภทวิศุพบว่า ครู อาจารย์ใช้สื่อวิศุมากที่สุดคือ กระดานดำ ขาว กระดานผ้าสาหลี ค่ำรา เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ บัตรคำบัตรภาพ ดินน้ำมันและของจริงตามล่ำดับ ที่ใช้ในระดับน้อยได้แก่ ฟิล์มภาพยนตร์ ฟิล์มสี / ขาวดำ เทปบันทึกภาพวิดิทัศน์ แผ่นโปร่งใส และวิศุพิเศษเหลือใช้ และมีความต้องการสื่อวิศุ คือ ค่ำราเอกสาร ของจริง บัตรคำบัตรภาพ เทปบันทึกเสียง และของตัวอย่าง สื่อการสอนที่ต้งการน้อยคือ สารเคมี ฟิล์มสี/ ขาวดำฟิล์มภาพยนตร์และแผ่นโปร่งใส

3. สภาพการใช้และความต้องการสื่อการสอนของครู อาจารย์ในโรงเรียนประเภทอุปกรณและเครื่องมือ ครู อาจารย์ใช้สื่อประเภทอุปกรณและเครื่องมือมากเป็น 5 อันดับแรกคือ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ เครื่องขยายเสียงพร้อมล่ำโพงและไมโครโฟน เครื่องใช้สำนักงาน และมีความต้องการ 5 อันดับแรกคือ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ เครื่องขยายเสียงพร้อมล่ำโพงและไมโครโฟน เครื่องบันทึกภาพวิดิทัศน์ และกล้องถ้ำรูป

4. สภาพการใช้และความต้องการสื่อการสอนของครู อาจารย์ในโรงเรียนประเภทเทคนิคและวิธีการ ครู อาจารย์ใช้เทคนิคและวิธีการ 5 อันดับแรกคือ การสอนเป็นคณะ การสาธิต การทดลอง การเล่นเกม และการแสดงบทบาทสมมติ ส่วนที่ใช้น้อยคือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ด้านความต้องการใช้กลุ่มตัวอย่างต้งการใช้การสาธิต การทดลอง การสอนเป็นคณะ ชุดการสอน และการเล่นเกม ที่ต้งการใช้ใช้น้อยคือ บทเรียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

5. ความต้งการด้านความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า ครู อาจารย์ต้งการความรู้ในการผลิตสื่อการสอนที่มีในต้งกัน และสื่อการสอนราคาเขาในระดับมาก รองลงมาคือความรู้ในการพิมพ์ ตัด ปะกระดาษ ความรู้ในการจัดนิทรรศการและความรู้ในการประดิษฐ์ตัวอักษร ที่ต้งการน้อยคือ ความรู้ในการถ้ำภาพ การเขียนภาพโฆษณา และความรู้ในการสอนด้วยระบบคอมพิวเตอร์

6. ความต้งการด้านการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า ครู อาจารย์ต้งการให้ศูนย์วิชาการให้บริการในระดับมากทุกข้อถ้ำถาม

5.6.3 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครู อาจารย์ในโรงเรียน

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครู อาจารย์ในโรงเรียนจำแนกออกเป็น 4 ด้าน พบว่า

ด้านการให้บริการสื่อการสอนปัญหาที่พบมากคือ สื่อไม่เพียงพอและไม่ตรงตามความต้องการของครูผู้สอนรองลงมาเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการน้อย สื่อการสอนชำรุด และไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวัตถุประสงค์

ด้านการผลิตสื่อการสอน ปัญหาที่พบมากคือ ขาดงบประมาณที่ใช้ในการผลิต และขาดเครื่องมือในการผลิต รองลงมาเป็นขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และไม่มีเวลาในการผลิต

ด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน ครู อาจารย์ไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อการสอน รองลงมาเป็น ไม่สามารถเลือกสื่อการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ไม่รู้จักวิธีการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์

ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาที่พบมากที่สุดคือห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวก รองลงมาเป็น ระบบการให้บริการไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการและสภาพห้องเรียนไม่เหมาะกับการใช้สื่อการสอนบางประเภทเช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์

5.6.4 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจำแนกออกเป็น 4 ด้าน พบว่า

ด้านการให้บริการสื่อการสอน ปัญหาที่พบมากคือ สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ให้บริการมีน้อย สื่อการสอนส่วนใหญ่ชำรุด ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

ด้านการผลิตสื่อการสอน ปัญหาที่พบมากคือ งบประมาณไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาในการผลิต และขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไม่มีไฟฟ้าใช้

ด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน ปัญหาที่พบอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาที่พบมากคือ สภาพศูนย์วิชาการกลุ่มไม่เหมาะกับการใช้สื่อการสอนบางประเภทเช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ รองลงมาเป็น ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก

5.7 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. โรงเรียนควรจัดตั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านสื่อการสอนของโรงเรียน เพื่อให้การบริการ ติดต่อประสานงานกับศูนย์วิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรจัดให้มีการฝึกอบรมในเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน การใช้สื่อการสอนและติดตามผลการใช้อย่างต่อเนื่อง
3. ควรจัดให้มีการประกวดหรือแข่งขันการผลิตสื่อการสอน และการให้ ประกาศนียบัตร วุฒิบัตรหรือรางวัลอื่นๆจะเป็นหนทางหนึ่งในการกระตุ้นและเสริมแรงให้ครูได้ประดิษฐ์คิดค้นสื่อการสอนแบบใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆในวงการศึกษา
4. คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนควรทบทวนบทบาทและปรับปรุงการให้บริการ การจัดการ การผลิตและการพัฒนาสื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของครูอาจารย์ภายในกลุ่มโรงเรียน
5. ศูนย์วิชาการโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนควรวិเคราะห์หรือยุทธศาสตร์เชิงรุกในการให้บริการ เช่น การจัดบริการสื่อการสอนแบบสัณจร หรือวิธีการอื่นๆ
6. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่ครอบคลุมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535 ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการให้บริการสื่อการสอนและพัฒนาสื่อการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535 ในโอกาสต่อไป